

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

IZVEŠTAJ O
POSETI CENTRU ZA ZADRŽAVANJE STRANACA U VRANIDOLU
NACIONALNOG MEHANIZMA OMBUDSMANA
ZA SPREČAVANJE TORTURE

Za: G. Xhelal Sveçla, ministar
Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave

Kopija za: G. Ismet Krasniqi, generalni sekretar
Skupština Republike Kosovo

G. Habit Hajredini, direktor
Kancelarija premijera - Kancelarija za dobro upravljanje

G. Liridon Neziri, vršilac dužnosti direktora
Odeljenje za državljanstvo, azil i migracije

G. Selman Nimanaj, direktor
Centar za zadržavanje stranca

Priština, 25.07.2022

1. Nacionalni mehanizam za sprečavanje torture (NMS), na osnovu člana 17. Zakona br. 05/L-019 o Narodnom Advokatu, može posetiti u bilo koje vreme i bez najave sva mesta gde se drže lica lišena slobode, uključujući mesta gde se drže stranci lišeni slobode, čije prebivalište u Republici Kosovo je u suprotnosti sa važećim zakonima i koji podležu prinudnom povratku sa Republike Kosovo.
2. Na osnovu ovog mandata, NMS je 19. maja i 30. juna 2022. godine posetio Centar za zadržavanje stranaca (CZS). CZH radi u okviru Odeljenja za državljanstvo, azil i migracije (ODAM) Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP). Prema članu 2. Uredbe (MUP) br. 04/2018 o radu Centra za zadržavanje stranaca (u daljem tekstu: Uredba), u ovaj centar se smeštaju stranci koji podležu prinudnom udaljavanju kao i stranci za koje se smatra da predstavljaju opasnost po javnu bezbednost, u cilju potvrđivanja njihovog identiteta i iz drugih razloga. Kapacitet CZH-a je 70 ljudi, a tokom posete NMS-a bila su prisutna 3 stranca.

Svrha posete

3. Svrha ove posete bila je praćenje poštovanja prava stranaca koji se drže u CZH, a koja su predviđena Zakonom br. 04/L-219 o strancima, Zakonom o azilu, Uredbom br. 04/2018 o radu Centra za zadržavanje stranac i sa međunarodnim standardima za ljudska prava kao i njihovo ograničenje zbog izbijanja pandemije COVID-19. Takođe, tokom posete obrađeno je i pitanje osoblja CZH-a i osoblja obezbeđenja, njihove odgovarajuće obuke i pripreme za rad sa ovom kategorijom itd.

Sastav Grupe za praćenje

4. Grupu za praćenje činili su: viši pravni savetnik za sprečavanje torture i savetnica psiholog iz NMS-a, osoblje Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR) i osoblje Civil Rights Program Kosovo (CRPK). Ova zajednička poseta je realizovana na osnovu sporazuma o saradnji između navedenih organizacija i Institucije Ombudsmana.

Saradnja osoblja CZH sa Grupom za praćenje tokom posete

5. Tokom posete CZH, osoblje ovog centra ponudilo je punu saradnju Grupi za praćenje. Grupa je, bez odlaganja, imala pristup svim prostorima CZH-a. Grupi su date sve potrebne informacije za izvršenje zadatka i omogućeno mu je da obavi intervjue sa licima koja su bila u zadržavanju, bez prisustva službenika obezbeđenja i drugih službenika CZH-a.

Pritvor stranaca kao poslednja mera

6. Sa stanovišta međunarodnih standarda ljudskih prava, pritvor (slanje stranca u zadržavanje) trebalo bi da bude poslednja mera koju primenjuju organi vlasti neke države za udaljavanje stranca sa teritorije, koji podleže prinudnom vraćanju.
7. NMS primećuje da Zakon 04/L-219 o strancima Republike Kosovo predviđa da druge alternativne mere imaju prioritet u odnosu na slanje stranca u zadržavanje¹. Takođe, Evropski komitet za sprečavanje torture (KST), u standardima utvrđenim 2017. godine,

¹ Zakon br. 04/L-219 o strancima, član 97, stav 2.

određuje da pritvor strancu po zakonu o strancima bude poslednja mera i da prednost treba da se daje drugim alternativnim merama.²

Proceduralne garancije tokom pritvora i upoznavanje sa pravima

8. Članom 8. Uredbe propisano je da se prijem u CZH vrši na osnovu naredbe o zadržavanju stranca u CZH koju donosi DMS. Prilikom predaje stranca u CZH, DMS treba da dostavi: nalog o zadržavanju u CZH, nalog za prinudno udaljavanje kao i nalog o dobrovoljnom udaljavanju, ukoliko je izdat, izveštaj policijskog službenika uključujući i procenu opasnosti, overu o oduzetim ispravama i stvarima kao i oduzete isprave i stvari.
9. Dalje, prema Uredbi, CZH potvrđuje prijem stranca u ovaj centar putem prijemnog lista³. Na osnovu dosijea prisutnih stranaca, NMS primećuje da su vlasti poštovale gore navedene kriterijume utvrđene Uredbom.
10. NMS primećuje da standardi postavljeni od KST-a izričito određuju da svi stranci pritvoreni kao neredovni imigranti od trenutka lišenja slobode moraju uživati tri osnovna prava kako uživaju i druge kategorije lica lišenih slobode. Ova prava su: *da imaju pristup braniocu, da imaju pristup lekaru i da imaju mogućnost da obaveste svoje rođake ili treće lice, prema njihovom izboru, o činjenici da su pritvoreni.*⁴
11. Na osnovu odredbi Zakona br. 04/L-219 o strancima u Republici Kosovo, stranac koji se smesti u CZH se pismeno obaveštava na jednom od službenih jezika i na engleskom, o zadržavanju u ovom centru, a sadrži razlog zadržavanja, rokove zadržavanja, pravo na obezbeđivanje pravne zaštite kao i da kontaktira sa svojom bliskom porodicom.⁵
12. Prema Uredbi, stranac smešten u ovaj CZH ima ova prava na: *informacije o pravu na žalbu na zadržavanje u centru, pravo na besplatnu pravnu pomoć, pravo na tumača na svom jeziku ili na nekom drugom jeziku kojeg ona/ on razume, pravo na komuniciranje sa odgovarajućim domaćim ili međunarodnim organima i organizacijama kao i sa nevladinim organizacijama.*⁶
13. Tokom posete, NMS je primetio da se stranci u CZH informišu o svojim pravima putem brošura pisanih na najčešćim jezicima i na arapskom jeziku. Pored toga, o njihovim pravima se informišu od tumača arapskog jezika, angažovanog od Međunarodne organizacije za migracije (IOM). NMS je u dosijeu stranaca uočio izjavu (u svojstvu službenog dokumenta), koja je napisana na tri jezika: albanskom, srpskom i engleskom u kojoj se zadržani stranci izjavili da su upoznati sa svojim pravima.
14. Što se tiče prava stranca da kontaktiraju konzulat ili ambasadu države, NMS uočava da je Zakonom o strancima definisano pravo stranca da obavesti diplomatskog ili konzularnog predstavnika u vezi sa svojim zadržavanjem⁷. Isto tako, KST u 19. Opštem izveštaju propisuje pravo pritvorenog stranca da kontaktira konzulat zemlje iz koje je i smatra to

² KST, Standardi objavljeni u martu 2017. za pritvor stranaca. Za više pogledajte: <https://rm.coe.int/16806fbf12>

³ Član 8. stav 3. Uredbe.

⁴ Evropski komitet za sprečavanje torture, 19. Opšti izveštaj Evropskog komiteta za sprečavanje torture, stav 81, dostupno na: <http://hudoc.cpt.coe.int/eng#%7B%22CPTSectionID%22:%5B%22p-standards-inf-2009-27-part-en-3%22%7D>.

⁵ Zakon br. 04/L-219 o strancima, član 108.

⁶ Član 11. Uredbe, Standardi Evropskog komiteta za sprečavanje torture, dostupno na: <https://rm.coe.int/16806fbf12>.

⁷ Zakon 04/L-219 o strancima, član 114, stav 3.

osnovnim pravom⁸. NMS nije primio žalbe od stranaca u vezi sa gore navedenim pravima.

Tretman

15. Prilikom posete NMS-a u CZH, bila su prisutna 3 strana lica u zadržavanju. NMS je kontrolisao njihove dosijee i obavio grupne intervjuje preko prevodioca arapskog jezika. NMS nije primio nijednu žalbu od strane intervjuisanih lica na fizičko maltretiranje, prekomernu upotrebu fizičke sile ili na ponašanje službenika bezbednosti CZH-a, koje ne bi bilo u skladu sa poštovanjem njihovog dostojanstva. Naprotiv, stranci u zadržavanju su se izjasnili za veoma dobar tretman Policije Kosova i službenika MUP-a.
16. Grupa NMS-a u poseti CZH-a 30. juna 2022. godine je posetila stranca E.T., koji je bio smešten u CZH zajedno sa svojim sinom O.T. Tokom posete, NMS je intervjuisao E.T., koji nije se žalio na uslove i tretman u CZH. Žalilac je izrazio zabrinutost da njegov sin, O.T., tokom boravka u Centru za azil bio bulizovan od drugog smeštenog u tom centru.
17. Žalilac je takođe rekao da je njegovog sina uhapsila KP i da tokom njegovog hapšenja i zadržavanja u pritvoru tvrdi da su njegovog sina maltretirali KP i popravni službenici. On je rekao da za vreme dok je njegov sin bio u pritvoru dve nedelje u popravnom centru za maloletnike nije imao priliku da ga poseti niti da ima informacije o njegovom zdravstvenom stanju.⁹
18. NMS je pregledao dokumentaciju za slučaj O.T., uključujući zdravstveni karton, policijski izveštaj i sudske odluke. Na osnovu pregledane dokumentacije, NMS nije uočio znakove fizičkog zlostavljanja. Takođe, NMS je kontaktirao i ovlašćenog advokata koja je zastupala stranku na sudu, koja je potvrdila da stranka tokom čitave odbrane na sudu nije izražavala zabrinutost zbog maltretiranja a nisu uočeni nikakvi znaci fizičkog zlostavljanja.
19. Na osnovu odluke suda, Osnovnog suda u Prištini – ogranak u Lipljanu, maloletni O.T. osuđen je na prinudno psihijatrijsko lečenje na slobodi. Osoblje CZH maloletnog O.T. ga je, pridržavajući se sudske presude, uputio u Centar za mentalno zdravlje u Prištini.
20. U vezi sa slučajem, rukovodilac CZH-a je izrazio zabrinutost da zbog toga što nema bolničara u centru a psihijatrijsku terapiju davalo je osoblje CZH. Što se tiče zdravstvenog kartona, napominje se da su sve zdravstvene usluge pružene preko Centra za hitnu pomoć Prištine. U dokumentaciji slučaja bila je i odluka kojom će se žalilac dobrovoljno vratiti u zemlju porekla preko organizacije IOM.

Incidenti u CZH

21. U Izveštaju sa preporukama, objavljenom 2019. godine¹⁰, NMS preporučuje: „*CZH treba da drži ove protokole: protokole za samicu, za pokušaj samoubistva, za seksualno zlostavljanje i za slučajevima smrti.*” Tokom posete od strane NMS-a uočeno je da je navedena preporuka sprovedena, a rukovodilac je napravio registre prema preporuci NMS-a. U registru za pokušaj samoubistva, od januara 2022. godine do trenutka posete,

⁸Za više pogledajte: [http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{%22CPTSectionID%22:\[%22p-standards-inf-2009-27-part-en-3%22\]}](http://hudoc.cpt.coe.int/eng#{%22CPTSectionID%22:[%22p-standards-inf-2009-27-part-en-3%22]}).

⁹ Predmet A. br.362/2022, O.T. protiv MUP-a, pod istragom NMS-a.

¹⁰ Izveštaj sa preporukama za CZH pogledajte na linku: <https://www.oik-rks.org/2019/05/03/raport-lidhur-me-viziten-e-mkpt-ne-vranidoll/>.

nije zabeležen nijedan incident ili slučaj samo-povređivanja. NMS je takođe uočio da je tokom 2022. godine u bolnici zabeležen jedan slučaj smrti od COVID-19.

Besplatna pravna pomoć

22. Prema članu 29 Uredbe, strancu se pruža savetovanje, pravno zastupanje a prema potrebi, i sudska pomoć. NMS je primetio da strancima u zadržavanju se nudi besplatna pravna pomoć od nevladine organizacije CRPK.

Materijalni uslovi

23. NMS smatra da su uslovi smeštaja u CZH na veoma dobrom nivou. Sve sobe su nudile pristojan smeštaj, grejanje, dovoljno prirodnog i veštačkog osvetljenja i tuševe koji su bili u veoma dobrom stanju. Stranci u CZH mogu se kupati kad god to žele.

24. NMS je primetio da su hodnici CZH-a pokriveni bezbednosnim kamerama, što je dodatna garancija od fizičkog zlostavljanja kao i zaštita osoblja od lažnih optužbi. Međutim, prilikom obilaska u CZH, NMS je od policije, koja obezbeđuje ovaj centar, obavestena da kamera kod glavnog ulaza ne vidi se jasno, posebno noću, kada kamera gubi vidljivost. NMS smatra da nadležni organi treba da preduzmu konkretne radnje kako bi se izbegli nedostaci u vezi sa kamerama uopšte.

Hrana

25. Svim strancima obezbeđuju se tri dnevna obroka. Uredbom je predviđeno da se strancima u CZH služi posebna hrana iz zdravstvenih razloga i za posebne potrebe. Takođe, prema Uredbi, strancima se hrana služi i po preporuci lekara.

26. Ukoliko vera stranca predviđa pravila koja se odnose na hranu, rukovodilac CZH-a garantuje njihovo poštovanje.¹¹ Prema rečima direktora, MUP je ugovorio firmu koja snabdeva CZH hranom. Tokom poslednje posete, NMS nije dobio nikakve žalbe na hranu ni od rukovodioca CZH-a a ni od prisutnih stranaca.

Režim

27. Članom 24. stav 1. Uredbe utvrđeno je da svaki stranac koji je zadržan u CZH ima pravo na šetnju najmanje dva sata dnevno u spoljašnjim sredinama ovog centra. Iz zdravstvenih razloga, rukovodilac NMS-a može produžiti vreme šetnje.

28. KST, u standardima utvrđenim u martu 2017. godine, o zadržavanju stranaca zbog imigracije, naglašava važnost režima koji sadrži što više aktivnosti. Prema KST-u, što je duži period zadržavanja stranaca, toliko treba odvijati aktivnosti koje im se pružaju.

29. Tokom posete, NMS je primetio da IOM podržava CZH sa trenerima za sport, tri puta nedeljno sa sportskom opremom kao što su: fudbalske i košarkaške lopte, stolovi i mreže za ping-pong, sportski dresovi a ovo pozitivno utiče na emocionalno stanje tamo prisutnih stranaca.

Osoblje Centra za zadržavanje stranaca

30. Grupa za praćenje je primetila da se CZH i dalje suočava sa nedostatkom osoblja. CZH je na raspolaganju imao samo direktora ovog centra i službenika za migracije.

¹¹ Član 36. Uredbe.

31. Tokom poseta NMS-a, uočeno je da obezbeđenje u CZH obavljaju jedinice za obezbeđenje Policije Kosova, koje nisu obučene za rad sa stranim licima lišenim slobode.
32. U tom smislu, NMS je primetio da standardi KST-a određuju da osoblje obezbeđenja u centrima za zadržavanje za strance mora biti pažljivo odabrano i da ima odgovarajuću obuku za rad sa ovom kategorijom.¹²
33. Putem izveštaja sa preporukama za posetu CZH, objavljenom 13. aprila 2021. godine, NMS Ombudsmana je preporučio MUP-u da osoblje obezbeđenja u KMH prođe odgovarajuću obuku za rad sa ovom kategorijom.

Upotreba fizičke sile od strane službe obezbeđenja

34. Prema Uredbi, služba obezbeđenja može primeniti silu samo kao poslednje sredstvo, ukoliko je to neophodno za samoodbranu, za zaštitu i bezbednost stranca ili za zaštitu opšteg reda i bezbednosti u okviru CZH-a. Upotreba sile mora biti zakonita, srazmerna i razumna za potrebne svrhe¹³. Takođe, Uredbom je propisano da se svaki slučaj upotrebe fizičke sile mora prijaviti rukovodiocu CZH-a.¹⁴
35. Tokom posete, NMS je primetio da policijski službenici obavljaju obezbeđenje u CZH a za svaki slučaj koji zahteva intervenciju pozivaju policijsku stanicu Sever u Prištini. Od januara 2022. godine do dana poslednje posete, NMS nije zabeležio nijedan slučaj upotrebe fizičke sile od strane službe obezbeđenja.

Zdravstvena zaštita

36. Što se tiče zdravstvenih usluga, Zakon 04/L-219 o strancima propisuje da CZH mora ispuniti sve uslove humanog tretmana kao i poštovanje ljudskih prava, garantovanih Ustavom Republike Kosovo i omogućavaju pružanje zdravstvenih usluga.¹⁵
37. Dalje, Uredbom je utvrđeno da stranac za vreme boravka u CZH ima pravo na zdravstvene usluge. Prema Uredbi, zdravstveno osoblje vrši opšti lekarski pregled stranca, koji se zadržava u CZH.¹⁶
38. Strancima koji se drže u CZH, zdravstvene usluge pruža Centar za hitnu pomoć u Prištini, a po potrebi se šalju na sekundarne usluge u regionalne bolnice ili čak u Univerzitetski klinički centar Kosova (UKCK), gde se pružaju tercijarne zdravstvene usluge, pošto CZH još uvek nema zdravstveno osoblje, iako je NMS putem prethodnih izveštaja preporučio da CZH ima na raspolaganju bar jednog bolničara/ jednu medicinsku sestru. Tokom poslednje posete, Grupa za praćenje je u dosijeu primetila da im je za slučaj koji je bio težak za upravljanje, IOM je pomogao sa jednim bolničarem samo za taj slučaj.
39. Što se tiče psiholoških usluga, koje su predviđene članom 41. Uredbe, NMS je primetio da ih pruža psiholog ugovoren od IOM-a.

¹² Standardi KST-a za pritvor stranaca, objavljeni 2017. godine, videti na: <https://rm.coe.int/16806fbf12>.

¹³ Član 21. stav 1. Uredbe.

¹⁴ Član 21. stav 2. Uredbe.

¹⁵ Zakon 04/L-219 o strancima, član 107, stav 2.

¹⁶ Član 13. Uredbe.

Važnost početnih zdravstvenih pregleda

40. Što se tiče važnosti početnih zdravstvenih pregleda, KST utvrđuje: *“Najmanje jedna osoba sa kvalifikacijom bolničara/ medicinske sestre mora biti prisutna svakog dana u svim centrima za neredovne imigrante. Ta osoba mora da izvrši početni zdravstveni pregled novo-primljenih (naročito za zarazne bolesti, uključujući tuberkulozu), da prima zahteve za lekarske preglede, da obezbedi nabavku i distribuciju lekova, da vodi zdravstvenu dokumentaciju i da nadgleda opšte higijenske uslove.”*¹⁷
41. Uredba utvrđuje da se stranac nakon smeštaja u CZH, u roku od 24 časa, upućuje na lekarski pregled u UKCK (ili u drugu zdravstvenu ustanovu), uz pratnju policije (iz DMS-a). Grupa za praćenje je primetila da ove početne preglede stranaca u zadržavanju vrše službe hitne pomoći.

Poverljivost zdravstvenih usluga u CZH

42. Uredba predviđa da svi zdravstveni nalazi moraju se čuvati u dosijeu stranca i u sistemu za upravljanje podacima. Zdravstveni karton se čuva u tajnosti i u skladu sa odredbama Zakona br. 03/L-172 o zaštiti ličnih podataka.
43. KST, u standardima postavljenim za pritvor zbog imigracije, utvrđuje: *“Poverljivost zdravstvenih usluga treba poštovati isto kako u zajednici a posebno zdravstveni karton neredovnih imigranata, ne treba da budu dostupni nemedicinskom osoblju- u protivnom, medicinska sestra ili lekar treba da ih drže zatvorenim. Štaviše, svi lekarski pregledi moraju biti obavljani tako da osoblje obezbeđenja ne može ih ni videti ni čuti, osim ako lekar u posebnim slučajevima ne zahteva drugačije”*¹⁸. Grupa za praćenje je primetila da se zdravstveni izveštaji, zbog nedostatka kvalifikovanog osoblja, drže zajedno sa opštim dosijem stranca. Dosije se vodi i elektronski i fizički.

Disciplinske mere

44. Prema Uredbi, disciplinske mere koje se mogu izreći strancu su: usmeno ili pismeno upozorenje, obavezno održavanje i čišćenje CZH-a, oduzimanje prava na slobodne aktivnosti, na rekreaciju, na televiziju, na internet, oduzimanje prava na kulturne i sportske aktivnosti u trajanju do 5 dana i izolacija do 48 sati.¹⁹
45. NMS je primetio da sadašnja Uredba, za razliku od prethodne uredbe, predviđa da odluka o izricanju disciplinske mere mora biti uručeno i strancu kome je mera izrečena.²⁰ Na toj osnovi, NMS je tokom prethodnih poseta preporučio CZH-u da se dokumentuje činjenica dostavljanja kopije odluke o disciplinskoj meri koja je dostavljena strancu u zadržavanju. Tokom poslednje posete, Grupa za praćenje je primetila da CZH ima poseban protokol u koji se unesu podaci u vezi sa ovom disciplinskom merom, a tokom poslednje posete NMS nije primetio nijedan slučaj izricanja disciplinske mere. Takođe, NMS je primetio da od januara do 30. juna 2022. godine nije izrečena nijedna disciplinska mera smeštanja u posebne prostorije u trajanju od 48 sati.

¹⁷ Na istom mestu.

¹⁸ Pogledajte na: <https://rm.coe.int/16806fbf12>.

¹⁹ Član 44. Uredbe.

²⁰ Član 44. stav 3. Uredbe.

Praćenje i mehanizmi za žalbe

46. Efikasan sistem žalbi je osnovna garancija protiv zlostavljanja u mestima gde se drže lica lišena slobode. NMS smatra da bi lica smeštena u ove centre trebalo da imaju mogućnost da podnesu žalbu u okviru CZH-a i da na poverljiv način, omogući pristup odgovarajućem organu.
47. Članom 19. Uredbe propisano je da stranci imaju pravo da se žale rukovodiocu CZH-a u vezi sa uslovima prijema u CZH i ponašanjem osoblja. Žalbu razmatra ODAM. Nadalje, Uredbom je propisano da se kutija za žalbe postavi u CZH, kojim upravlja CZH. Prema rečima direktora, stranci se, putem brošura na različitim jezicima, odmah upoznaju o svom pravu na podnošenje žalbe.
48. Što se tiče praćenja, osim NMS-a, strance u CZH mogu u bilo koje vreme posetiti od strane UNHCR-a, IOM-a, KST-a, Međunarodnog crvenog krsta. Uredbom je predviđeno da rukovodilac ovog centra može dati pravo pristupa u CZH i drugim odgovarajućim institucijama ili organizacijama²¹. Stranci u zadržavanju mogu uputiti svoje žalbe i Ombudsmanu. Tokom posete, NMS je strancima u zadržavanju podelio brošure na engleskom, srpskom, turskom i arapskom jeziku koje sadrže detalje o tome kako mogu da kontaktiraju Ombudsmana i podnesu svoje žalbe.

Kontakt sa spoljnim svetom

49. Prema standardima KST-a, strani pritvorenici moraju imati svaku priliku da budu u stvarnom kontaktu sa spoljnim svetom (uključujući mogućnost telefoniranja i primanja poseta) a njihova sloboda kretanja unutar CZH-a treba da bude ograničena na najmanju moguću meru²². Prema članu 25. Uredbe, stranac u zadržavanju ima pravo da vodi prepisku, prima pakete i druge stvari. Isto tako, strancima u zadržavanju je dozvoljeno da primaju posete.²³
50. Uredba propisuje da stranac ima pravo da telefonira po potrebi u trajanju od 5 minuta, počev od 9.00 do 16.00 časova, svakog radnog dana.²⁴ Prema Uredbi, strancima su omogućeni i pozivi iz inostranstva. Tokom posete, Grupa za praćenje je primetila da stranci mogu da zovu svoje porodice. Grupa za praćenje je primetila da, s obzirom da se radi o upravnom pritvoru i pritvoru, u smislu odredbi Zakonika o krivičnom postupku Kosova, zadržanim licima treba pružati i druge mogućnosti komuniciranja sa spoljnim svetom kao što su: komuniciranje preko interneta putem SKYPE-a ili i preko drugih sistema komuniciranja.
51. NMS smatra da strancima u CZH treba dodati i druga prava, jer se radi o upravnom pritvoru, a ne o klasičnom pritvoru prema odredbama Zakonika o krivičnom postupku. U tom pravcu, važno je dati više prava u pogledu kontakata sa spoljnim svetom i pristupa internetu, ali i u drugim aktivnostima van njihovih soba.
52. Prema tome, na osnovu nalaza tokom posete Nacionalnog mehanizma za sprečavanje torture, Ombudsman

²¹ Član 27. Uredbe.

²² Evropski komitet za sprečavanje torture, vidi na: <https://rm.coe.int/16806fbf12>.

²³ Član 27. Uredbe

²⁴ Član 26. Uredbe

PREPORUČUJE

Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave sledeće:

- NMS ponavlja preporuku da CZH treba da ima na raspolaganju bar jednog bolničara/ jednu medicinsku sestru, koja bi podelila terapiju i brinula o zdravstvenom kartonu stranaca u CZH.
- Poveća broj osoblja prema proceni potreba.
- Izbegava nedostatke što se tiče rada kamera za obezbeđenje.
- Strancima licima koji su zadržani treba omogućiti komuniciranje preko interneta sa svojim porodicama.

U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo („Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom”) i članom 28. Zakona br. 05/L-019 o Narodnom Advokatu („Autoriteti, kojima je Narodni Advokat uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja.“), molimo Vas da nas obavestite o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja.

S poštovanjem,

Naim Qelaj
Ombudsman